

שש א ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבמוסדות "מקור חיים" בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א בית הכנסת "זכור לאברהם" פיצ'וטו רחוב מפרץ שלמה 100, קרית שרת חולון

ערש"ק פרשת "כי תצא" י' באלול תשע"א גליון מס' 287

ילדים טובים ומבורכים

כמעט אלפיים שנה מבריאית העולם, ירדה נשמה גדולה וקדושה ששינתה את פני התבל כולו. בסימן טוב ובמזל טוב נולד לתרח ולאמתלאי בת כרנבו בן גדול וקדוש שעתידי להיות ראש השולשלת של עם ישראל. אברהם אבינו ראש וראשון לאבות הקדושים, שכונה אברהם העברי על עמידתו האיתנה מול הזרם והכפירה שהיו בעולם, יצג בצורה מופעמה את ה' יתברך בעולם, והפיץ במסירות נפש את דעותיו של הקב"ה לכל באי עולם. אחד מהדברים שהיו חשובים ביותר לשם יתברך שהיה אברהם אבינו עושה - להקנות חינוך טוב לילדיו ולהדריכם בדרך ה', וכן אמר ה' יתברך על אברהם אבינו (בראשית יח, טו): "כי ידעתיו (ורש"י הקדוש מפרש לשון חיבה) למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו לשמור דרך ה' לעשות צדקה ומשפט". ואכן, כוחות נפש אדירים ומשאבים ללא לאות השקיע אברהם אבינו בחינוך ילדיו, למען יזכו ללכת בדרך ה' יתברך ולקיים את מצוותיו, לדבוק במידותיו ולקדש את שמו. גם כאשר אברהם אבינו נימול בגיל מאה, ביום השלישי למילתו, שכל אבריו כואבים וגופו דואב. לא יותר אברהם אבינו על הענין הגדול של חינוך הבנים. האבא - אברהם, אחרי ניתוח קשה ללא הרדמה וכשהוא עוד זב דם, הולך ומתיישב בפתח אוהלו. חום אימים בחוץ אך כל זה לא מענין את אברהם העברי. הוא מחכה, הוא מצפה שיעברו עוברי אורח ויזכה לקיים מצות הכנסת אורחים. ישמעאל בנו עומד נפעם מכוחות הנפש של אביו לקיום המצוה. ולפתע פתאום ישמעאל רואה את אביו הקדוש מתרומם, קם בזריזות ובהתלהבות, כולו קורן מאושר ורץ במהירות לעבר שלושה עוברי אורח הנראים כערבים, כאילו לא עבר לפני שלושה ימים ניתוח קשה, וכאילו אין אחד מרמ"ח אבריו ושס"ה גידיו כואבים ודואבים. מיד מזמינם אברהם אבינו לסור לביתו, מפציר ומתחנן מהם שיאותו לבקשתו. האורחים שהיו בעצם מלאכים שנשלחו ממרום להפיס את דעתו של אברהם אבינו, נענו לבקשה. מיד "וימחר אברהם אוהלה אל שרה ויאמר מהרי שלוש סאים קמח סולת לושי ועשי עוגות. ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר רך וטוב", וחז"ל אומרים שלקח ג' פרים להאכילם ג' לשונות בחדל. "ויקח אברהם חמאה וחלב וכן הבקר אשר עשה ויתן לפנייה והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו". כל כך הרבה זריזות, כל כך הרבה מסירות, כל כך הרבה שפע משפיע אברהם אבינו על אנשים לא מוכרים, ובל נשכח שכל גופו כואב ודואב בהיותו ביום השלישי למילתו. ואת כל זה מי רואה? בנו ישמעאל. איזה דוגמא חיה ולימוד הלכה למעשה קיים אברהם בבנו. אך בואו ותקראו מדרש מעניין ומפליא. הקב"ה אמר לאברהם אבינו שאת מה שהוא נתן לאורחיו בעצמו, גם הוא יתברך יתן לבניו - בני ישראל בעצמו. אך מה שנתן אברהם אבינו לאורחיו על ידי שליח, כן יעשה הקב"ה לבניו אחריו. את הלחם והבשר נתן אברהם אבינו בעצמו לאורחים, כך גם עשה הקב"ה. את המן והשליח שלח הקב"ה לישראל במדבר ישירות ללא מתווך ושליח. אך את המים לאורחים נתן אברהם אבינו על ידי שליח - על ידי ישמעאל בנו שרצה לחנכו במצוות ולהרגילו במצות הכנסת אורחים, והקב"ה גם נתן לבני ישראל במדבר מים על ידי שליח, על ידי משה רבינו שהכה בסלע. ושואל המחנך הדגול רבי יצחק רוט שליט"א בספרו "זהירות כאן בונים", מה קרה כאן? האם לא נהג האבא הגדול - אברהם אבינו כשורה, הרי רצה לחנך את בנו, להרגילו? אלא מאי, אינה דומה אמירה לילד כהדגמה חיה. לו היה האב מתאמץ לבדו גם בהבאת המים, היה הדבר נחרט עמוק יותר בלב הנער, ועל כך נתבע אברהם כגודל מעלות ולרום דרגתו. אחים ואחיות יקרים, בפרשתנו או קוראים על בן סורר ומורה. אף אחד מאיתנו לא רוצה לחלוטם בחלוטם הכי שחור שלו, כל שכן לראות במציאות, בן או בת סוררים ומורים העוזבים את דרך ישראל סבא והולכים לאבדון. אך צריכים או להשקיע מאמץ, להרבות בתפילות, שנזכה שכל ילדינו יהיו למודי ה', צדיקים וטהורים, לטוב לנו ולהם כל הימים.

"מכל הלב?"

הרב שלום מרדכי הכהן שבדרון זצ"ל, נשא את משלו על אותו בן כפר נבער מדעת, שיצא פעם לטייל ברחבי העולם ולפתע צדו עיניו את פסי הרכבת הארוכים, פרש הוא את שמכתו, הטיל עליה כריתו, ושכב עליה כשעיניו מביטות בשמים ומפיו בוקעת שירה. לאחר דקות ספורות שמע את צילצול הרכבת כשהקטר הבחין בהלך השוכב על פסיה להנאתו. לשמע הצילצול אורו עיניו, אימץ את גרונו לשיר בקול נעים את שירת הבריאה, כשברקע משתלב להפליא צילצול הרכבת שהגיחה במהירות מיריבת. הקול שהלך והתחזק, הלך והתקרב, רק גרם לכפרי הנבער לאמץ את קולו יותר ויותר... בסוף בודאי אתם מתארים לעצמכם, הקול נדם מאליו... צוחקים או לשמע בערותו כי רבה, אך אם נתבונן שמה נגלה עד מהרה שגם אנו נוקטים באותה השיטה, יתכן ואף אנו מאמצים את קול השירה... כמה דברים אמורים? נמצאים אנו בעיצומם של ימי הרחמים והסליחות "אני לדודי ודודי לי". יש הקמים באשמורת הבוקר לאמירת המחילה, יש בחצות ובדורות יש אף בצהרי היום. "בן אדם מה לך נרדם, קום קרא בתחנונים...", מתנגנות להן המילים בגילה וחדוה, כאילו היה זה חלילה ערב שירה בציבור... נהנים מקולו הערב של הפייטן המהולל ולא שמים לב שזה בעצם קול הצופר של הקטר, הרכבת מתקרבת - רכבת "התשובה". אם נזכה ונוסיף לקול היפה את כוונת הלב, היודי והחרטת, יהיה חלקינו מיושבי הרכבת במסילה העולה בית אל, אך אם חלילה נמשך אף לקרקר ולפזז... ונחשוב שבכך "ששרנו" כמה שירים יצאנו ידי חובה, חלילה שלא יקרה לנו מה שאירע עם אותו כפרי נבער. נתחזק ונתעורר ונשוב אל אבא האוהב מכל הלב!

זמני כניסת שבת ויציאת השבת

לרכנו תם	יציאת השבת	כניסת השבת	ת"א
20:07	19:31	18:35	ת"א
20:10	19:29	18:18	י-ם
20:06	19:31	18:25	חיפה

הפסרת השבוע:
"רני עקרה"

מטעמים לשבת

"כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוהיך בידך ושבת שבו" (כ"א, י)

נסמכה פרשה זו לפרשת שופטים, לרמז ששם נעשה הדין והמשפט כשורה, אז ננצח במלחמה - ונתנו ה' אלוהיך בידך ושבת שבו" (צרוך המור). ואמר הכתוב "כי תצא למלחמה על אויבך", ולא "כי תלחם", בכדי לנטוע בתוכנו מידת האמונה שהנצחון במלחמות זה לא ביד האדם, ואילולא שהקדוש ברוך הוא מסייע לנו, לא היינו מצליחים לכבוש את כל המריבים (כלי חמדה).
(לבוש יוסף)

"למען ייטב לך והארכת ימים" (כ"ז, ז)

הרמב"ן זצ"ל מפרש טעם של מצוות שילוח הקן - כדי לנטוע בליבנו את מידת הרחמים על כל בריה ובריה. והנה חכמינו מנו את הרחמים בין השלושה אשר "חיייהם אינם חיים"

(פסחים ק"ג, ג), לפי שהרחמן מצטער תמיד בצערו של הזולת ואין בידו להושיעו, על כן חייו מתמררים ומתקצרים. לפיכך אמרה תורה, כי אדם המקיים מצות שילוח הקן ועל ידי כך הוא מסתגל להיות מן הרחמנים - אל ידאג לכך שמא יתמלאו חייו צער, שכן "למען ייטב לך" - ויכול תוכל להושיע לכל האומללים והנצרכים - "והארכת ימים" - ממילא לא תקצר הרחמנות את חיך ותאריך ימים... (כתב סופר).
(מעינה של תורה)

"לא תזרוש בשור וזמור יזריו" (כ"ב, י)

כתב ב"מאור השמש": "שור" היינו מדרגה גבוהה. פירושו של "שור" הוא: הבטה מלמעלה (כמו "אשורנו ולא קרוב") - ואילו "חמור" מרמז על החומריות שבאדם. יש בני אדם שעובדים את השם יתברך בתורה ובתפילה, ואף על פי כן שטופים במ

בחומריות ובתאוה. לפיכך אמרה תורה: "לא תחרוש בשור וחמור יחדיו" - לא יתכן לעבוד את השם יתברך במדרגות גבוהות ובחומריות בבת אחת. אם נפשך שואפת למדרגות, שומה עליך לכבוש את החומריות ולשבור את המידות...
(מעינה של תורה)

"כי תבוא בכרם רעך ואכלת ענבים כנפשך שבעך" (כ"ג, כ)

כתב ה"מנחת עני": אמר "כנפשך שבעך", ולא די במה שאמר ואכלת ענבים או ואכלת ענבים די שבעך, לפי שבא לרמוז למה שכתוב: צדיק אוכל לשובע נפשו (משלי יג, כה) דהיינו על הברכה שהיא להשביע את הנפש והנשמה, ומזכיר לו שאם יאכל שלא ישכח לברך, שלא ידאג רק לגוף אלא ידאג גם לנפש.
(אור החמה)

מזקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

של מלח, ובשפע... מהרי"ל גמע כוס התה טיפין טיפין, ללא גילוי סימני בחילה והעווית, כך ששומעי לקחו העוטים את שלוחנו לא חזו על פניו שום שינוי או היכר. תוך כדי לגימה הרגישה הרבנית כיצד המשמש עומד במטבח וידיו ממשמשות בשקית המלח, היא תפסה מיד את הנעשה, נחפזה לחדר הרב בקריאה מבוהלת: הנה! מלח בכוסך! התלמידים שטעמו את שיירי השתיה שבכוס, הופתעו למראה כוחות הנפש של מהרי"ל, אשר ידע למשול ברוחו ולשתות בלא העווית את המים המלוחים האלה. לשאלת הרבנית, כיצד הרשה לעצמו לשתות מים מלוחים אשר עלולים להשפיע לרעה על בריאותו, הרי "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם", אמרה התורה? השיב הרב: הרי כבר חרצו חז"ל משפטם: "נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש, ואל ילבין פני חברו ברבים"!!!

באותו שיעור במוצאי שבת שהיה רבי יהושע ליב משמיע, השתתפו גם שנים שלושה פשוטים, ותמיד כאשר מי מהם היה "מקשה" על דבריו, נזקק מהרי"ל לאלתר לשאלותם, ובפנים מסבירות וצוהלות היה דן בקושיה, מפרק אותה ומיישבה. יהודי אחד סנדלר לפי מקצועו, היה מרבה להטריד את הרב בקושיות סרק בשעת השיעור, לפעמים דבריו עוררו גיחוך. אבל הרב ידע להתייחס לדבריו בכבוד, וזהיר היה מלבטל קושיותיו, אלא היה חוזר לפני כל השומעים על דברי הסנדלר המקשן, טורח ומעמיס בדבריו תוכן חי, עד שבאמת "יוצאת" קושיה של טעם. פעם האריך הרב בשיעורו, ואותו סנדלר שהיה זקן מופלג, נלאה להמשיך בישיבה, קם ויצא ללכת אל ביתו. והנה הרב קם אף הוא ממקומו, התלווה אליו והוליך אותו בידו דרך המדרגות היורדות למטה עד שער החצר. להפתעת הישיש הצטדק הרב: אין לתת לזקן שכמותו לרדת יחידי באישון לילה...
(זהירו בכבוד חבריכם)

מעשה ברבי אביגדור הברשטאט גאב"ד זוקלא (אחי ר"ח מצאנז), שנזדמן לשבות שבתו בעיירה אחת ונתארח אצל אחד הנכבדים. היה נהוג אז, כשבא אורח חשוב לשבת, נתן לו בעל הבית את הסיר עם החמין, והאורח חילק לכל אחד מבני הבית את מנתו, הדבר היה נחשב לאות כבוד לאורח, ולתת לו הרגשה כאילו הוא בעל הסעודה. הגישו לרבי אביגדור את סיר החמין, טעם קצת, חזר וטעם, אבל מעט מעט עד שגמר את כל התבשיל מבלי להשאיר מאומה לבני הבית. כשגמר לאכול שאל: אולי יש עוד חמין, כשהשיבו שיש, ביקש לתת לו גם את השאר, הגישו לו ואכל גם את זה. ויראו האנשים ויתמהו איש אל אחיו. חשבו מסתמא יש לו להרב איזה כוונות וסודות נעלמים בענין אכילת החמין, ומי יעמוד בסוד קדושים להבין את תעלומותיהם וסודותיהם! לאחר זמן התגלה הדבר מפי הרב: המשרתת טעתה ושמה בתבשיל נפט במקום שמן. הרב הרגיש בזה, והבין כי אם ירגישו בני הבית בטעות המשרתת, הרי תהיה אחריתה מרה. ולמען הציל את כבודה, ריחם עליה והחליט לאכול בעצמו את כל הסיר, כדי שלא יודע הדבר. "מוטב שיחשבו עלי מה שיחשבו, שאנוכי זולל וסובא, ואתייסר באכילת נפט, ובלבד שלא תבוא עלובה זו לידי בזיונות וצרות" - סיים הרב.

חס היה רבי משה יהושע יהודה ליב דיסקין גאב"ד בריסק זצ"ל, שלא לגרום אבק עלבון או בבואה של צער לכל אדם, וזהיר היה מאוד בכבודם. נהוג היה להתאסף בכל מוצאי שבת קודש בביתו לשמוע שיעורו בפרשת השבוע, והיו מכבדים את שומעי השיעור בכוס תה, ואף מהרי"ל שותה עימהם. מעשה וטעה המשמש המווג, ונתחלף לו בין שקית סוכר לשקית מלח, ובטעותו שם מלח תוך כוסו של הרב. וכיון שהרב היה זקוק לרגל חולשתו לכמות יתירה של סוכר, נתן הוא אל תוכו כמה כפיות גדושות

זוידת השבוע

היכן מצינו דרך ארץ באכילה? (רש"י).

את התשובות יש לשלוח לפקס: 03 558 4485
בין הפותרים נכונה יוגרל (אחת לחודש)
אחד מספריו של מו"ר עט"ר ראש הישיבה הרה"ג ר' יוסף מוגרבי שליט"א

והייתם לי סגולה

מצווה להניח על כל שולחן מלח קודם שיבצע, כי השולחן דומה למזבח והאכילה כקורבן, ואמר ה' "על כל קורבןך תקריב מלח", והוא מגן מן הפורענות.

(הבית היהודי בשם הרמ"א סי' קסז, כ"ה)

מדברי ראש הישיבה הרב ר' יוסף מוגרבי שליט"א

לילנוך הבנים

מי ישניז על המשניז?

כאשר דובר במחיצתו של הגאון רבי אליעזר מנחם שך זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז', על משגיחים ומפקחים בכרם החינוך, התבטא ראש הישיבה: "בודאי שמשגיח צריך להיות ירא שמים ומשפיע רוחני, אך עליו להיות גם פיקח ובעל חושים מחודדים לקלוט את הנהגת התלמידים בגלוי ובסתר. אך אם המשגיח, עם כל גדלותו הרוחנית, הוא זקן וחלש מאוד, או שאינו מעורה דיו בהוויות הנוער ובתחבולותיו, הרי יכולים התלמידים לרמותו מאה פעמים, הלזה משגיח ייקרא!?" כדרכו, הביא לכך ראש הישיבה משל מאלף מקורות חיו: כאשר הגיע לארץ ישראל, פגש בתל-אביב יהודי מקלצק שראיתו היתה לקויה ביותר, עד שאם היה רוצה לקרוא דבר מה, הוא נאלץ לקרב את הספר עד לעיניו ממש. שאלו הגרא"מ שך: "האם מצאת איזו פרנסה כאן בארץ ישראל?", והוא השיב על כך: "בודאי, אני משגיח כשרות כאן בתל-אביב...". "הדברים" - הוסיף ראש הישיבה - "מדברים בעד עצמם. היתכן שמשגיח כשרות יהיה אדם שאינו מסוגל לראות!?" ואכן כך הם הדברים כאשר ההורים "עוצמים עין" או "מעלימים עיניים" מהתנהגות שאינה נאמנה של הבן או הבת ולא זוכרים כי קבלה בידינו - "גם כי תזקין לא יסור ממנה", וכל התביעה על דוד (לגבי אבשלום), היתה "ולא עצבו אביו מימיו". ואם נזכה להתעורר ולעורר עימנו את ילדינו בזמן הנכון כל אחד לפי דרכו וכל אחד לפי אופיו, הרי שנגדל פירות משובחים, מתוקים ונאים לבורא יתברך ולעם ישראל כולו.

ש'לום בית

אין אשם אזור

בספר אהבה ורעות כתב שמחלוקת היא אחד הכוחות ההרסניים ביותר בנישואין. היא מראה על רצון של כל אחד מבני הזוג להשתלט על השני. כל צד חושב, ללא כל שמץ של ספק, שהוא צודק והשני טועה. חז"ל אומרים: "כל מחלוקת שאינה לשם שמים אין סופה להתקיים". כוונתם היא שאין מקום למחלוקת אלא למטרה רוחנית באמת, לשם שמים, כגון מחלוקת הלל ושמאי, אודות הדרך להבנת התורה וכיצד לרדת לעומקו של ענין כדי לדעת מה התורה דורשת. כל מריבה אחרת, בעניינים גשמיים, רק מזיקה. ויכוחים בדרך כלל באים מתוך גישה של ביקורת כלפי בן הזוג. "בזבזת כל כך הרבה כסף!", "עשית בלגן בבית!", "חזרת הביתה מאוחר!", "אף פעם אין לך זמן בשבילי!". למרות שביקורת יכולה להיות בונה, הדבר תלוי באופן שבו היא נאמרת. כשמדברים בנעימות ואיכפתיות הרבה יותר קל לקבל את הביקורת מאשר אם היא נאמרת בקשיחות. הטעמה תוקפנית או כעסנית לכשעצמה עלולה להיות תחילת מריבה. ויכוח מתרחש כאשר ישנם שני משתתפים - יחיד אינו יכול להתווכח עם עצמו, לכן אם בן הזוג מבקר אותך בצורה קשה, אל תשיב בקשיחות אלא בקול שקט ונעים, או שפשוט תשתוק. אל תיתן לכעס לשלוט עליך. דיבור שקט ורך יכול להרגיע את כעסך, כמו שכתוב: "מענה רך ישיב חימה". התכסיס הוא לא לנצח במחלוקת אלא למונעה כליל, כי אף פעם אין מנצח במריבה, שני הצדדים מפסידים כי כל אחד מרגיש תסיסה פנימית לפני סיום המריבה. אם כן, למה להיכנס למצב שרק יגרום סבל? רק טיפשים מסבכים את עצמם, אז אל תהיה שוטה. יש להכיר בכך שאדם שתמיד רב עם בן זוגו, חסר הגיון ורסן. ענווה היא מידה נוספת שחוסכת ויכוחים מיותרים. למי אין חסרונות? כאשר תפנים את הרעיון שאינך מושלם, לא תרצה לבקר או להתקיף מילולית את השני. חז"ל אומרים "קשוט עצמך תחילה, ואחר כך קשוט אחרים". קודם עליך לתקן את החסרונות שלך, ורק אז תוכל לתקן את חסרונות האחרים. כאשר ברצונך לבקר את בן זוגך, רפד את הביקורת בשכבות רבות. "אני אוהב את הדברים שאת קונה לבית, אך...", "את טבחת מעולה אבל...", או "אני כל כך מעריכה את העזרה שלך בבית, אך...". בדרך זו נוכל לצמצם את הויכוחים והפגיעות, ואז ישירור השלום בביתנו, לטוב לנו כל הימים.

אמרי שפר

***הרה"ק רבי דב מאכריץ אומר:** צדיק גמור מטבעו אין זו עבודה, עיקר העבודה להפוך חושך לאור.
***החזוה הקדוש מלובלין אומר:** "רשעים - אפילו על פתחה של גהינום אינם חוזרים בתשובה" (עירובין יט, ע"א) - בטוחים הם שמולכים אותם לגהינום כדי שיבאלו ויפדו את הנשמות שמצויות שם.
***הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ אומר:** "רשעים - אפילו על פתחה של גהינום אינם חוזרים בתשובה" (עירובין יט, ע"א) - הם לא יודו שחטאו. מאמינים הם שלא עשו אלא מצוות ומעשים טובים.
***הרה"ק רבי אלימלך מליז'נסק אומר:** אפילו אדם רשע, אם יש לו מידה אחת טובה - היא מועילה ועוזרת לו לחזור למוטב.

(פתגמים נבחרים)

על כן יאמרו המושלים - משל ונמשל

מצאיה מצאנו בספרו של הגאון רבי איצלה מוולוז'ין זצ"ל "מילי דאבות", על הכתוב: "עמי, זכור נא מה יעץ בלק מלך מאב ומה ענה אותו בלעם בן בעור מן השיטים עד הגילגל, למען דעת צידקות ה'". ואמרו חז"ל: יודע היה בלעם לכיין אותו רגע ביום שהקדוש ברוך הוא כועס בו, וזהו שנאמר: "למען דעת צידקות ה' - אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: "בני, דעו כמה צדקות עשיתי עימכם שלא כעסתי בימי בלעם הרשע. שאילו כעסתי, לא נשתייר מכם שריד ופליט". וזהו שאמר בלעם לבלק: "מה אזעם - לא זעם ה'", מלמד, שכל אותם ימים לא זעם, אבל למילים: "מן השיטים עד הגילגל" אין לכאורה שייכות לעניין, ויש להבינו, ויובן הדבר במשל. בכפר נידח התגורר יהודי ולו שדות תבואה ומחשני דגן, רפתות ודירי עיזים. בימים היו משרתיו מוציאים את הפרות והעיזים לאפרי המרעה, ובלילות שמר עליהם כלב ענק ואימתני שהפיל חיתתו על גנבים ועל זאבים. ביום היה הכפרי קושרו בשלשלת ברזל, שלא יזיק לבריות. ברבות הימים גדלו בניו של הכפרי. ביקש להקנות להם חינוך יהודי, שידעו להתפלל כהלכה, ללמוד פרק משניות ודף גמרא. נסע העירה ופנה לאחד מחובשי בית המדרש, שאל האם יאות להתגורר בכפר וללמד את בניו. מוכן הוא לשלם משכורת נכבדה, ולהקצות לו ביתן מלא ספרים בהם יהגה יומם ולילה. רק כמה שעות ליום יבוא לביתו ללמוד עם בניו ככל אשר יוכלו שאת. הסכים האיש, והגיע לכפר. כשעשה דרכו לבית הכפרי, נבעת. בסמוך לבית הזדקרה חיה עצומה לקראתו, מותחת שלשלת ברזל כבדה, מלתעותיה הפעורות מגלות ניבים חדים וגרונה נוהם בחירחור מצמית. המלמד, שכל חייו פסע בסימטה מביתו לבית המדרש וחזרה, לא ראה מעודו כלב נושך. עתה עמד מול המפלצת וליבו התפלץ: צער בעלי חיים! מסכן היצור הכבול. השרשרת חותכת בגרונו, אין פלא שהוא מגרגר כך בחוסר אונים. פשפש בכיסו, ומצא קוביית סוכר.

(מעייני השבוע)

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

- ✓ יש לכל אדם לזיזר שלא יטעה בתפילת שבת, שאינו סימן טוב וגורם ברכה שאינה צריכה, ולכן טוב להתפלל תמיד מתוך הסיודור, ולשים כל מעייניו שיתפלל כהוגן.
- ✓ מי שטעה והתחיל להתפלל תפילת חול בשבת וזוכר באמצע הברכה של אחת מברכות העמידה, גומר אותה ברכה ומתחיל של שבת, בין אם נזכר באתה חונן ובין אם נזכר בברכה אחרת משאר הברכות. במה דברים אמורים? - בתפילת ערבית, שחרית ומנחה, אבל בתפילת מוסף פוסק אפילו באמצע הברכה ומתחיל "תכנת שבת".
- ✓ שליח ציבור שטעה בחזרה והתחיל תפילת חול וזכר, אינו גומר את אותה ברכה, אלא פוסק ומתחיל מיד בשל שבת, כי דין זה לא נאמר אלא בתפילת לחש ולא בתפילת החזרה.
- ✓ טעה אחר ברכת הא-ל הקדוש ואמר "אתה", וכוונתו היתה לומר אתה חונן וכו', כיון שחשב שהיום חול, ותיכף נזכר שהיום שבת, יסיים ברכת אתה חונן, ואחר כך יחזור לתפילת שבת. ואם היה יודע ששבת היום, ורק מחמת רגילות לשונו פתח בתיבת "אתה", אפילו בשחרית אינו מסיים אתה חונן, אלא חוזר מיד לישמח משה.
- ✓ טעה והתפלל תפילה של חול בשבת (ולא הזכיר של שבת בתוך תפילתו), לא יצא ידי חובה וצריך לחזור מראש. ואם לא אמר יהיו לרצון אמרי פי השני אינו חוזר אלא לתפילת שבת.
- ✓ מי שסיים את תפילתו ונסתפק אם התפלל חול או שבת - אינו חוזר להתפלל, כיון שיש מקום לתלות ולקבוע שבדאי התפלל תפילה של שבת.
- ✓ הטועה בתפילות שבת והחליף של זו בזו - יצא ידי חובה ואינו חוזר, כיון שעיקר הברכה הרביעית היא נאמרת בכל התפילות של שבת ודוקא כשסיים כבר את הברכה, אבל אם נזכר באמצע הברכה - פוסק ומתחיל את האחרת. ויש אומרים שאם החליף תפילת מוסף באחרת או אחרת בשל מוסף לא יצא וצריך לחזור להתפלל, ויש חולקים ואומרים שאין הבדל בין מוסף לשאר תפילות שתמיד אינו חוזר. ומכיון שיש בזה מחלוקת, לכן טוב שישמע מהשליח ציבור את חזרת התפילה ויכוין לצאת ידי חובה.
- ✓ טעה בשבת ובמקום להתפלל תפילת שבת התחיל לומר "אתה בחרתנו" שהיא תפילת יום טוב, פוסק וחוזר לתפילת שבת ולא הפסיד את שלושת הברכות הראשונות, ולכן לא חוזר מתחילת העמידה. וכן הדין אם טעה ביום טוב והתפלל תפילת שבת, ובאמצע ברכת שבת נזכר שהיום יום טוב, פוסק וחוזר לתפילת יום טוב, ולא הפסיד את שלושת הברכות הראשונות.
- ✓ אם היה שבת וחול המועד, ובמקום להתפלל תפילה של שבת, טעה והתפלל "אתה בחרתנו" שהיא תפילת יום טוב, והזכיר שבת באמצע כדרך שמתפללים כשחל יום טוב בשבת - יצא ידי חובה כיון שהזכיר שבת. וכן הדין כשחל יום טוב בשבת, ובמקום להתפלל תפילה של יום טוב טעה והתפלל של שבת, והזכיר את יום טוב ב"יעלה ויבוא" כדרך שמזכירים בשבת שחל בחול המועד - יצא ידי חובה.
- ✓ היה שבת וחול המועד, ובמקום להתפלל מוסף של החג טעה והתפלל מוסף של שבת רגיל - לא יצא ידי חובה וחוזר ומתפלל. אבל אם אמר יעלה ויבוא יש מחלוקת אם יצא, ולכן יכוין לתפילת החזרה של השליח ציבור. וכן הדין אם התפלל מוסף של החג אלא שלא הזכיר שבת באמצע, אלא הזכיר שבת בחתימה בלבד "מקדש השבת וישראל והזמנים", יש מחלוקת אם יצא, ולכן יכוין לתפילת החזרה של השליח ציבור.

(השבת והלכותיה)